

MAPP

Møte med aggresjonsproblematikk

Aggresjonforståelse og selvregulering

Nasjonalt opplæringsprogram i forebygging og håndtering av aggresjons- og voldsproblematikk

Lone Viste

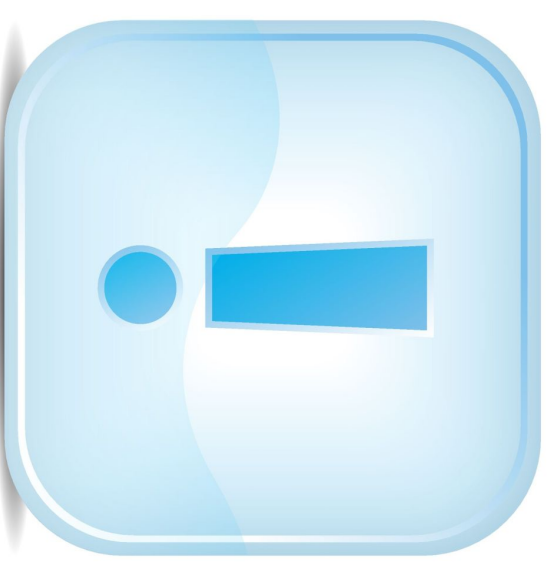
Master i relasjonsbehandling

Klinisk spesialist i psykiatrisk sykepleie

lone.viste@sus.no

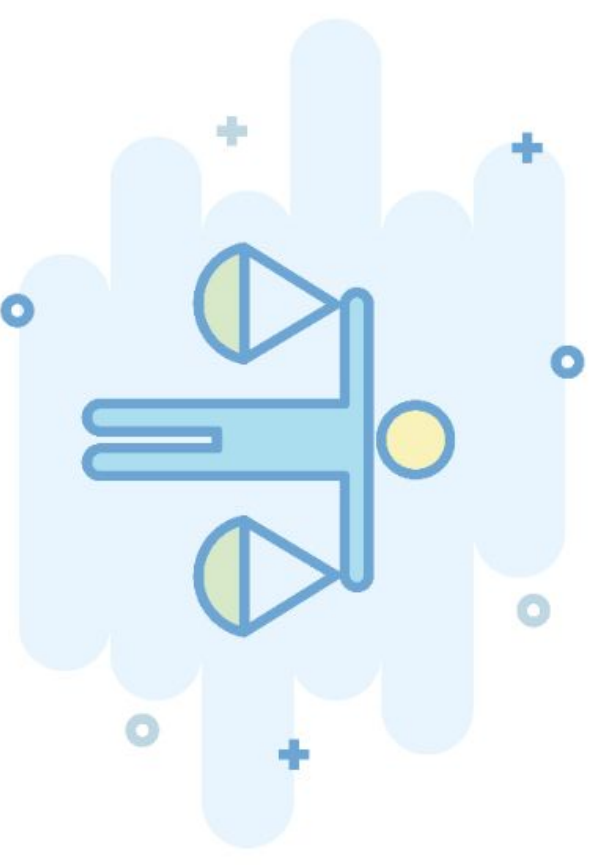
Hvorfor er denne kompetansen viktig?

- Aggresjons- og voldsproblematikk er en utfordring for medarbeidere og pasienter
- Møte med aggresjonsproblematikk kan ha store konsekvenser for arbeidsplassen
- Behov for å ivareta pasient- og personalsikkerhet

Visjon

- *Bidra til økt trygghet og sikkerhet for pasienter og medarbeidere*
- *Redusere forekomsten av aggressive og voldelige episoder*
- *Bidra til forebygging og riktig bruk av tvangsmidler*

Bakgrunnen for MAP

HELSE ●●●● MIDT-NORGE

HELSE ●●●● NORD

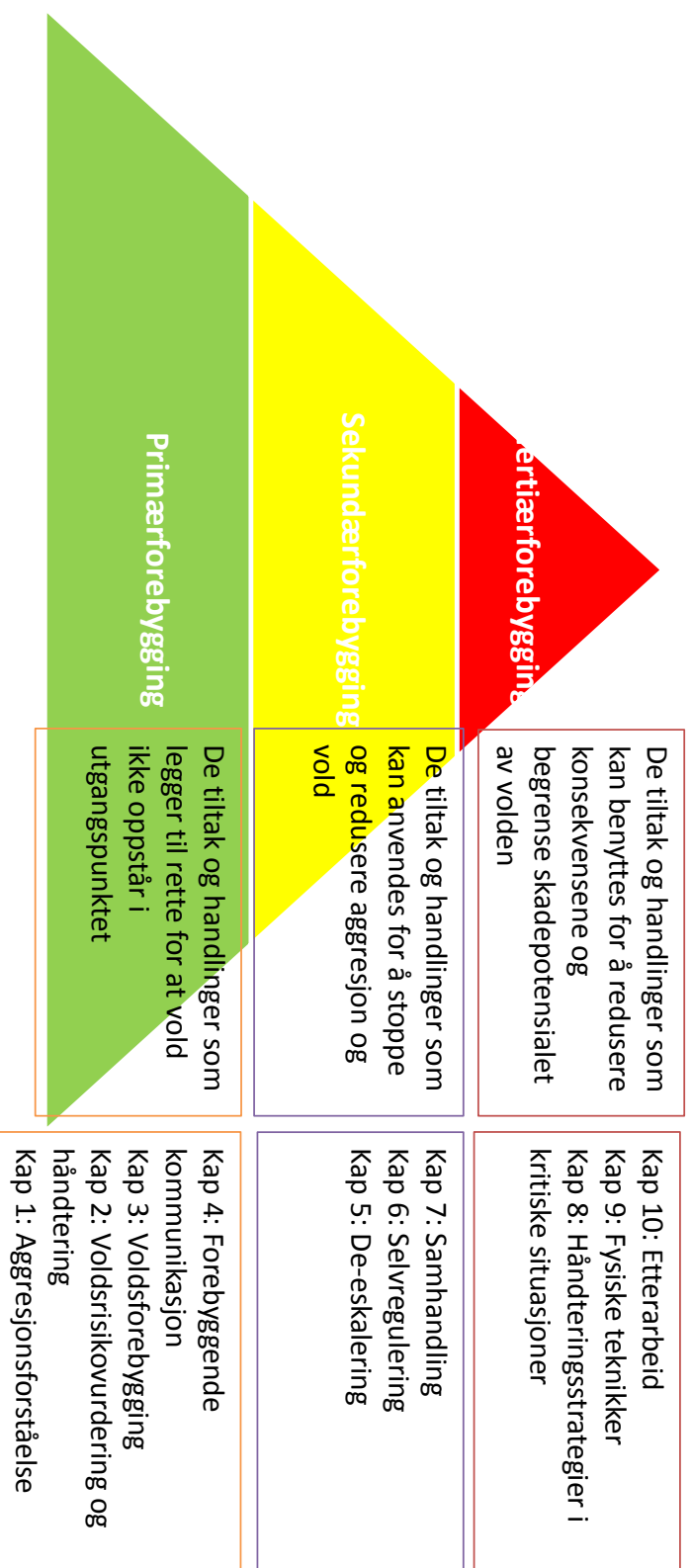
HELSE ●●●● SØR-ØST

HELSE ●●●● VEST

Forankring

- Eid av de regionale helseforetakene, driftet av SIFER-nettverket.
- Omtalt i nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023
- Anbefalt i nye nasjonale faglige råd om redusert og riktig bruk av tvang i psykisk helsevern

Voldsförebyggning

Kapittel 1

Aggresjonsforståelse

Læringsmål

Kjenne til:

- Forekomst av aggresjon og vold
- Individuelle og situasjonelle årsaker for vold og aggresjon
- Beslutningsteori

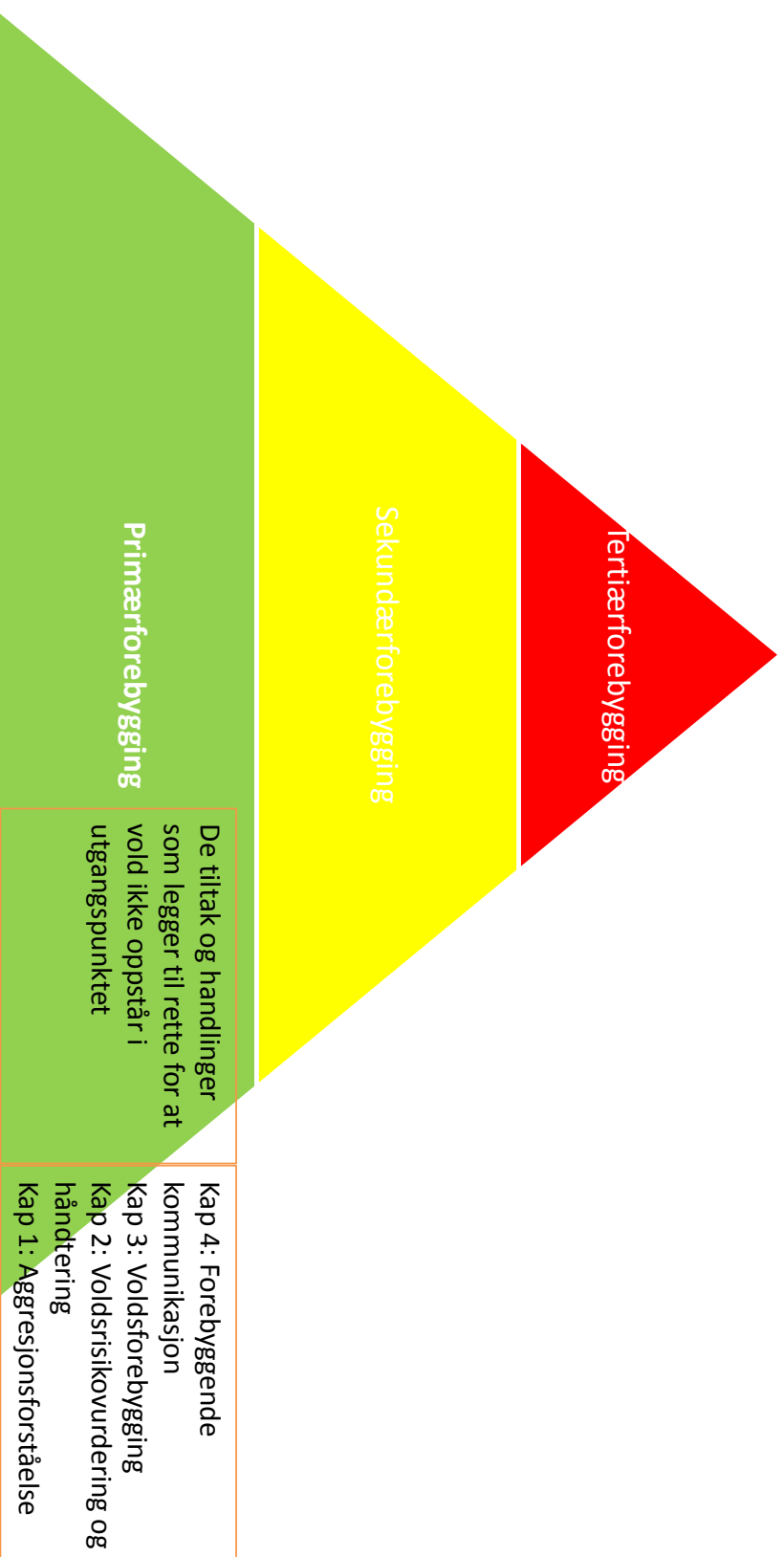
Ha kunnskap om:

- Ulike definisjoner, kategorier og former for aggresjon
- Ulike forklaringsmodeller

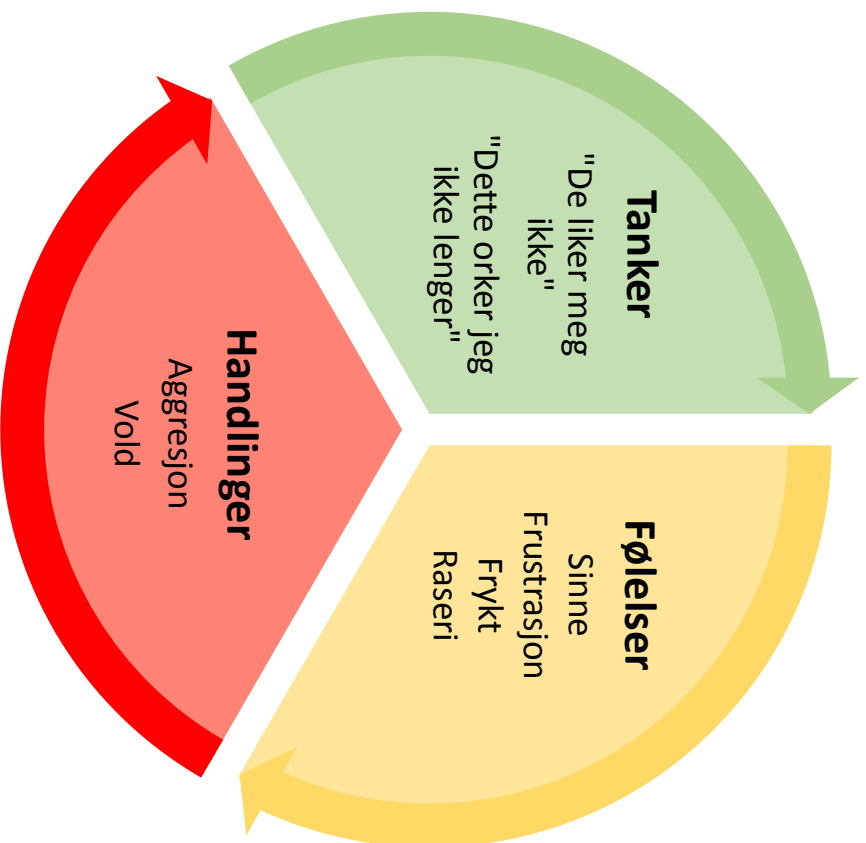
Teoriforfatter: Ragnar Urheim

Voldsforebygging

Begrepsavklaringer

Sinne er en følelse

Aggresjon er atferd som er rettet mot å skade andre psykisk eller fysisk

Vold er faktisk, forsøk på eller trusler om fysisk skade på en annen person

Kategorier

Verbal trussel

Et verbalt utsagn som formidler å ville påføre fysisk skade eller krenkelse på et annet individ

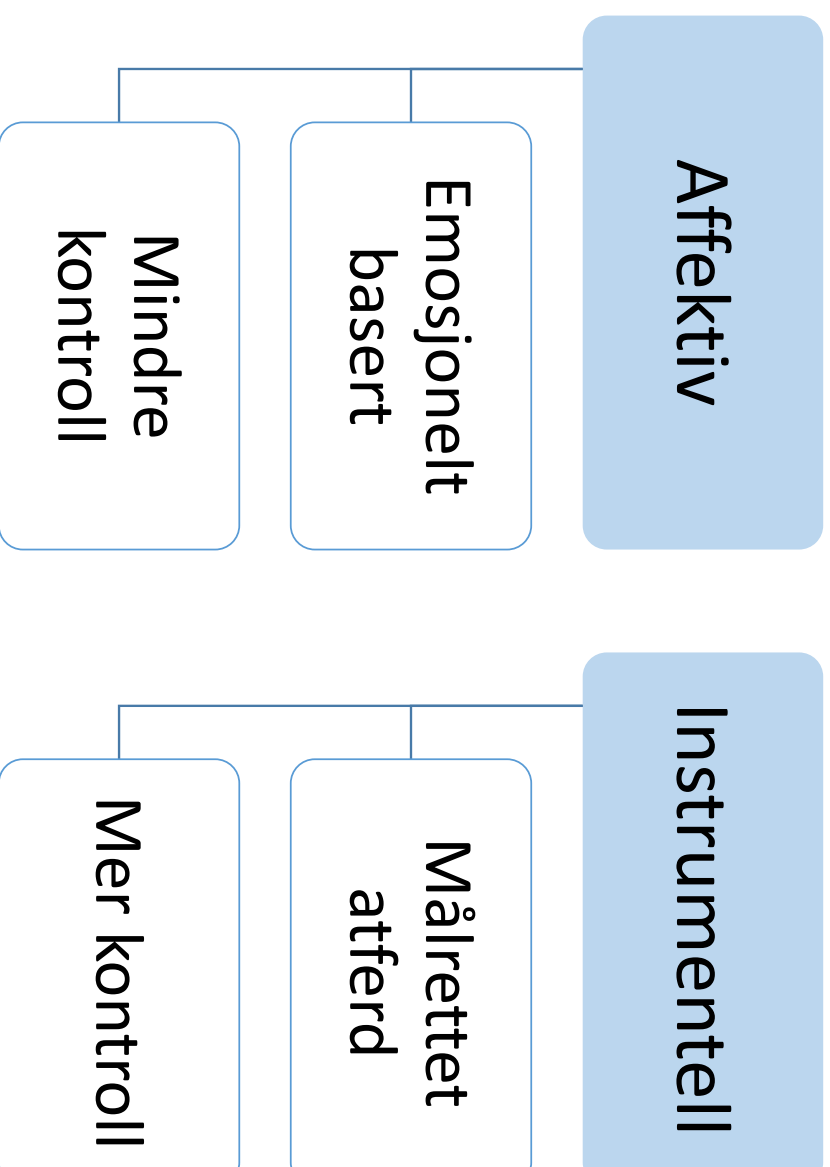
Fysisk trussel

Kroppsspråk som formidler å ville påføre fysisk skade eller krenkelse på et annet individ

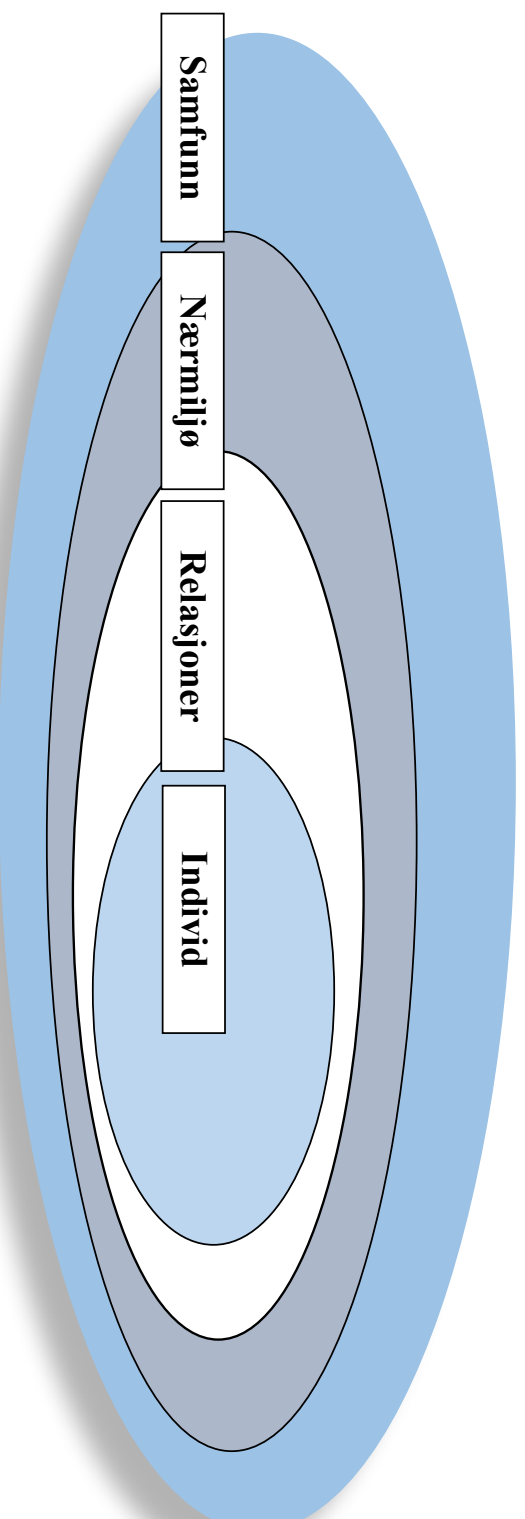
Fysisk angrep

En handling som er innrettet på å påføre fysisk skade eller krenkelse på et annet individ

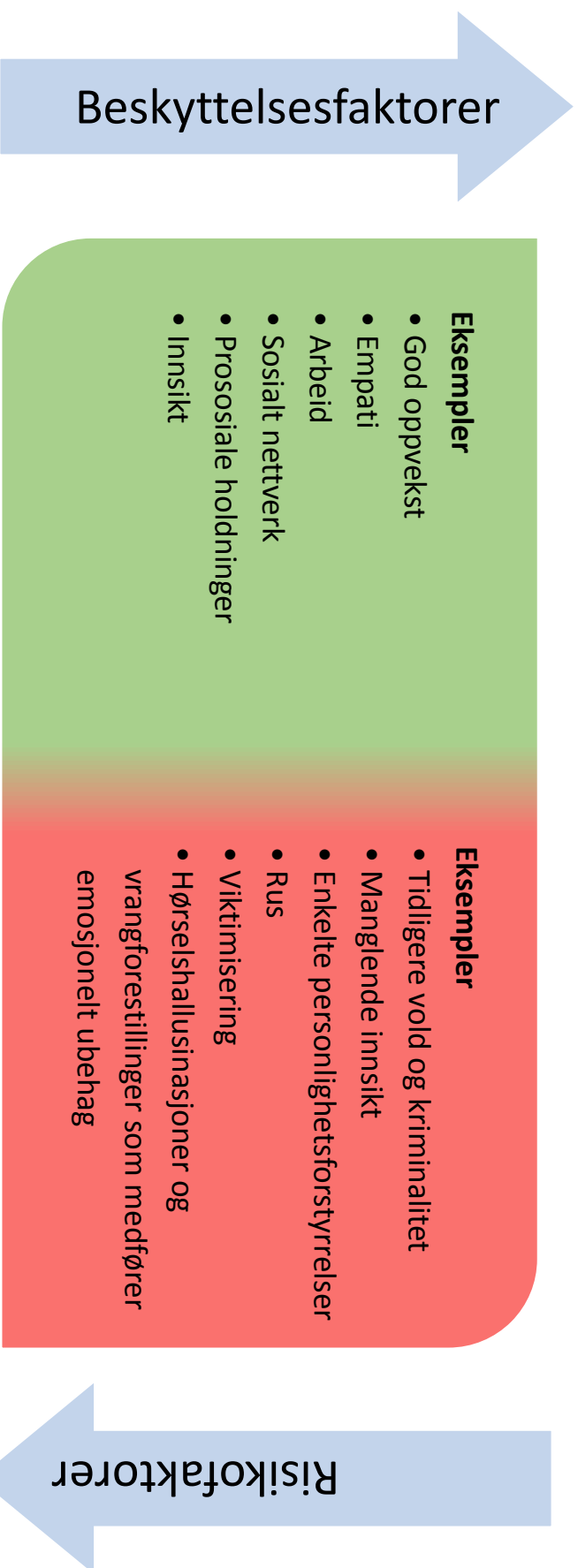
Former for aggresjon og vold

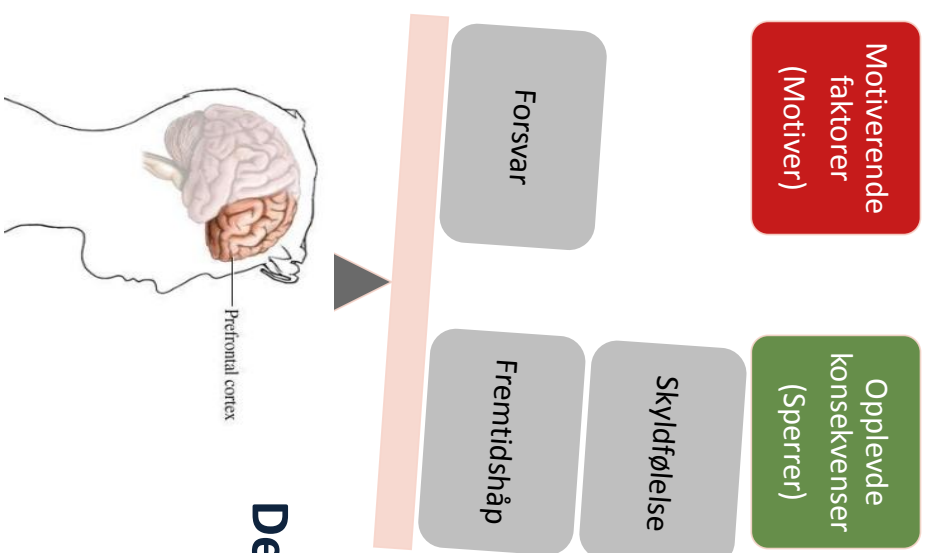
Forklaringsmodeller

Beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer

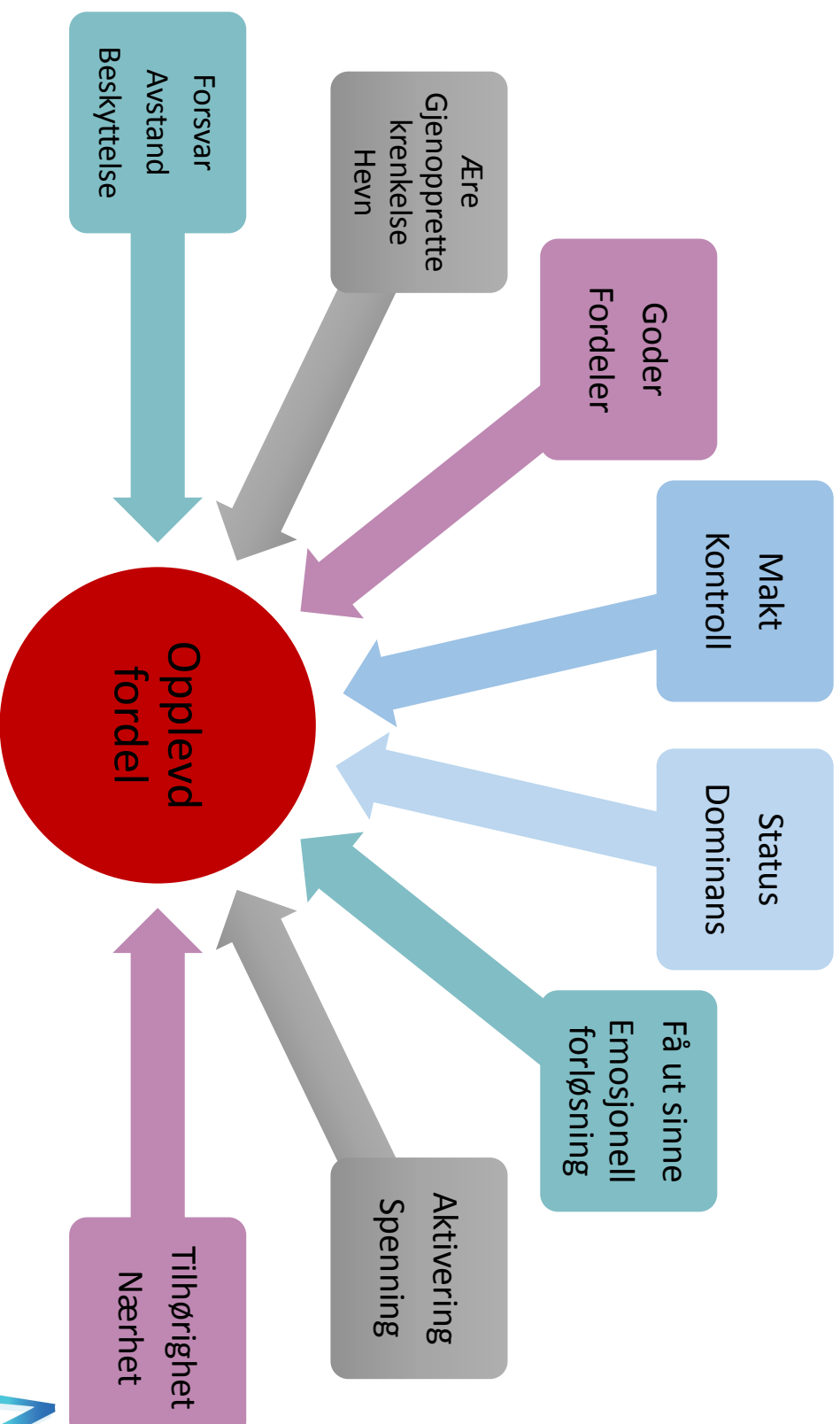

Beslutningsteori

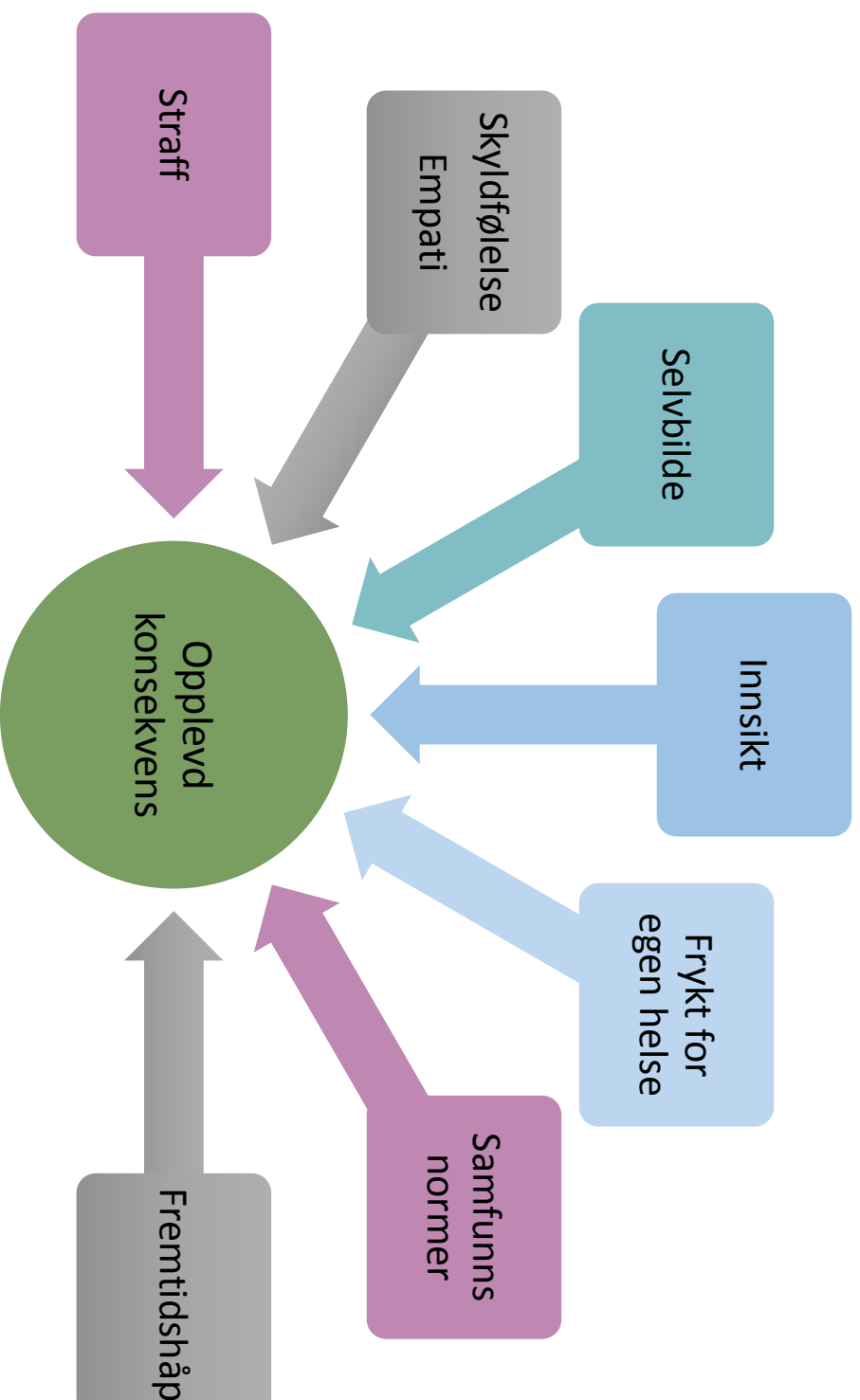
Destabilisatorer
Hvordan virker
styringen?

Motiver bak aggresjon og vold?

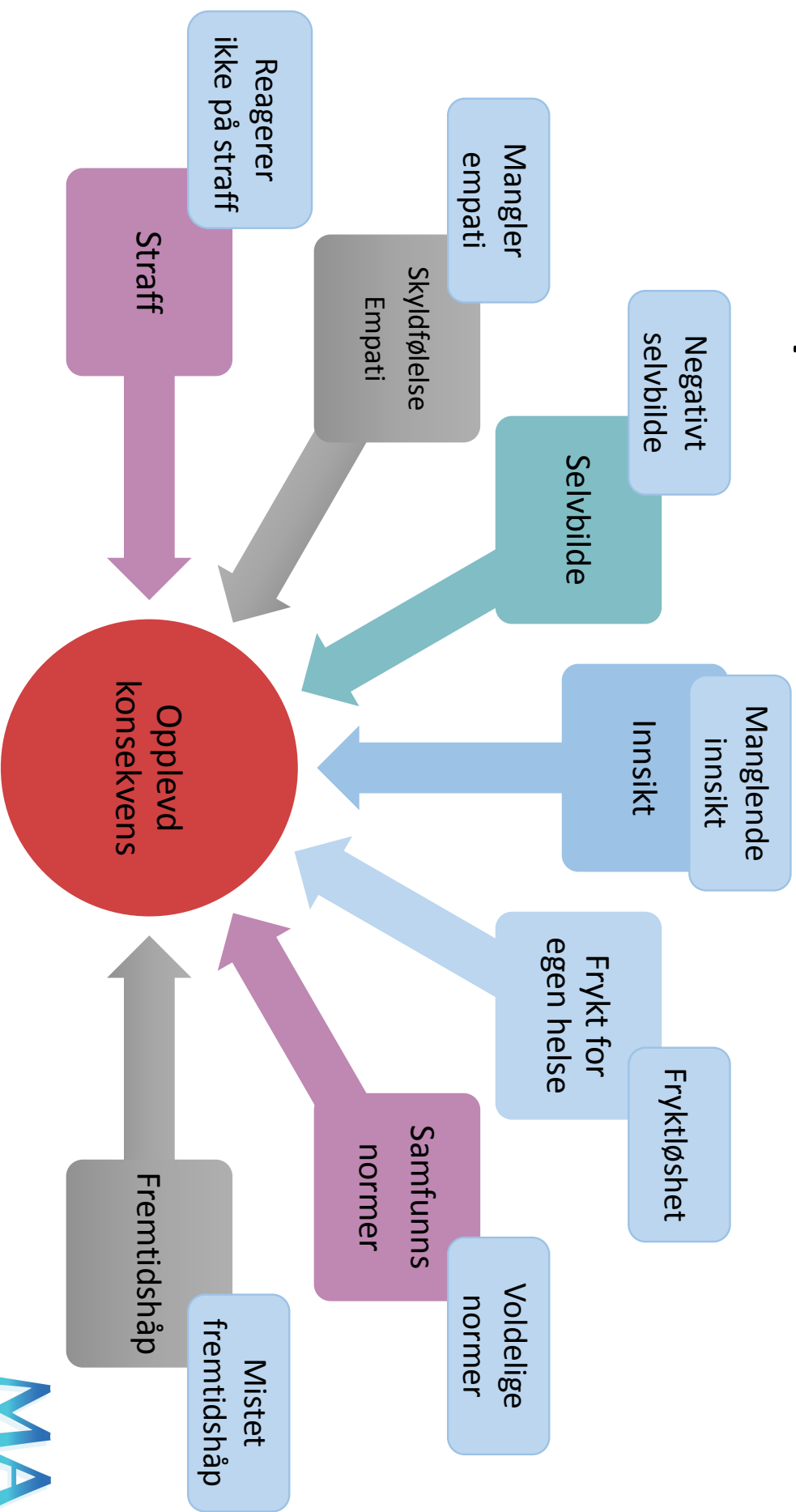

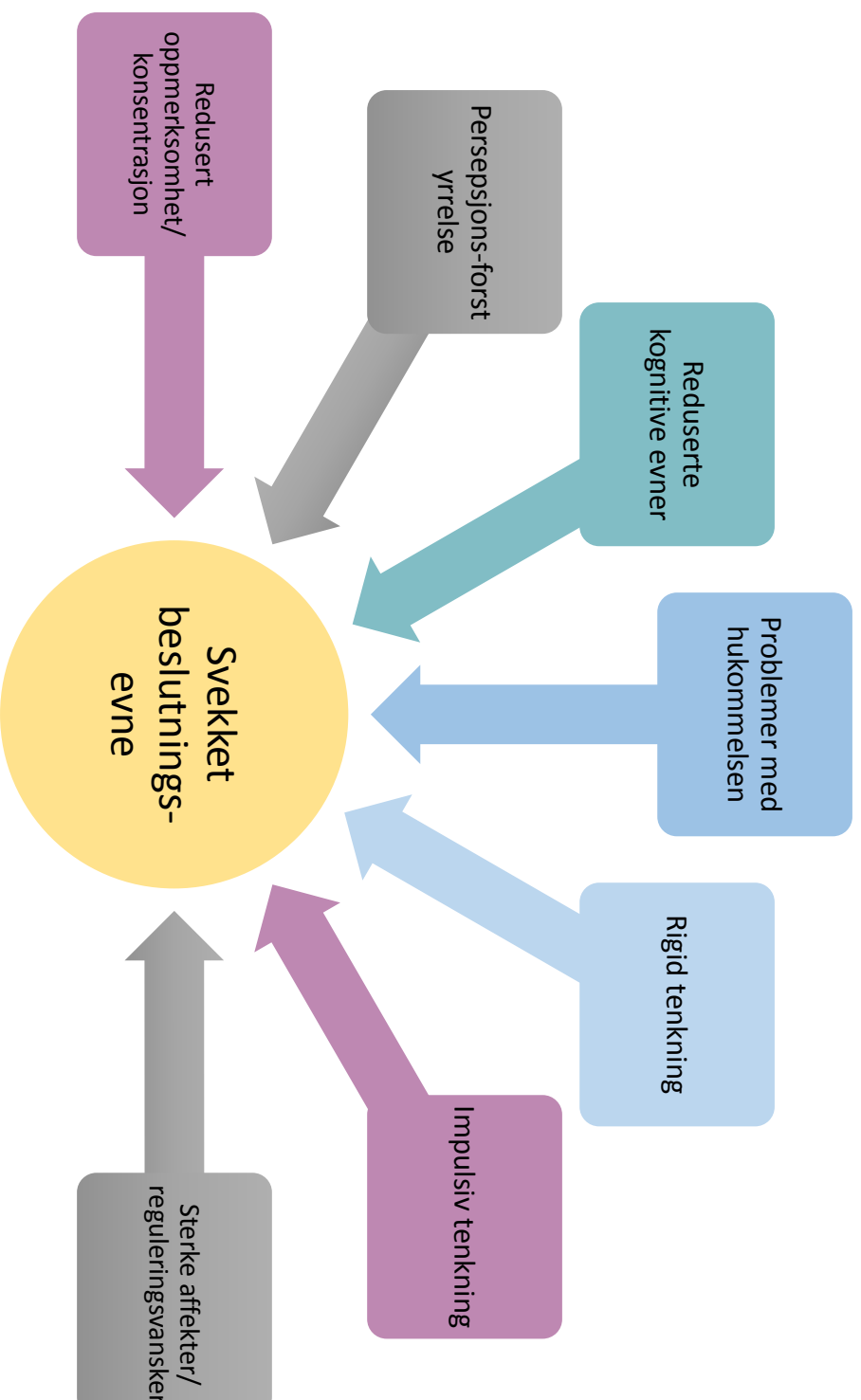
Sperrer for bruk av vold

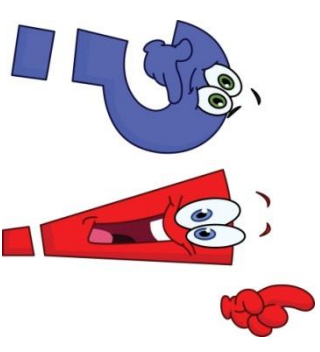
Hva hvis sperrerene var redusert?

Hva kan forstyrre en beslutningsprosess?

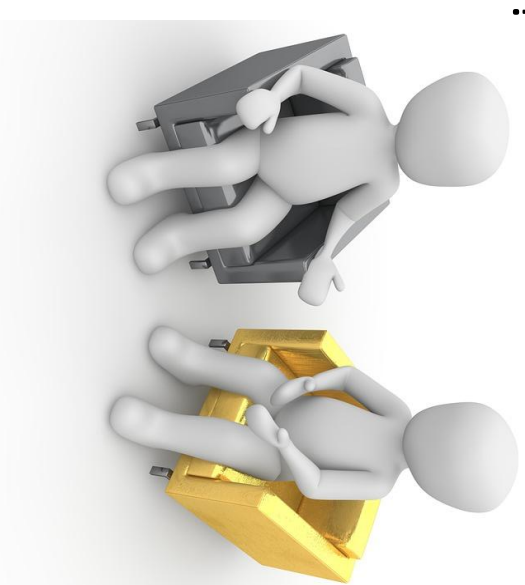
Oppsummering

- Skille mellom følelser og handling
- Vær nysgjerrig på hva volden er et uttrykk for. Hvorfor er personen aggressiv eller voldelig?
- Beslutningsteori
  - Vår forståelse av volden gir retning for forebygging og håndtering

Spørsmål ved innkomst, ungdomsavdeling i Stavanger:

- Har du noen gang vært så urolig/frustrert/sint at du har skadet deg selv eller andre?
- Har du noen gang vært så urolig/frustrert/sint at du har mistet kontrollen mot andre personer eller gjenstander? På hvilken måte ?
- Hvilke varselsignaler kan du og personalet se etter?/ Hva skjedde i forkant?
- Dersom du mister kontrollen, hvordan kan vi best hjelpe deg?

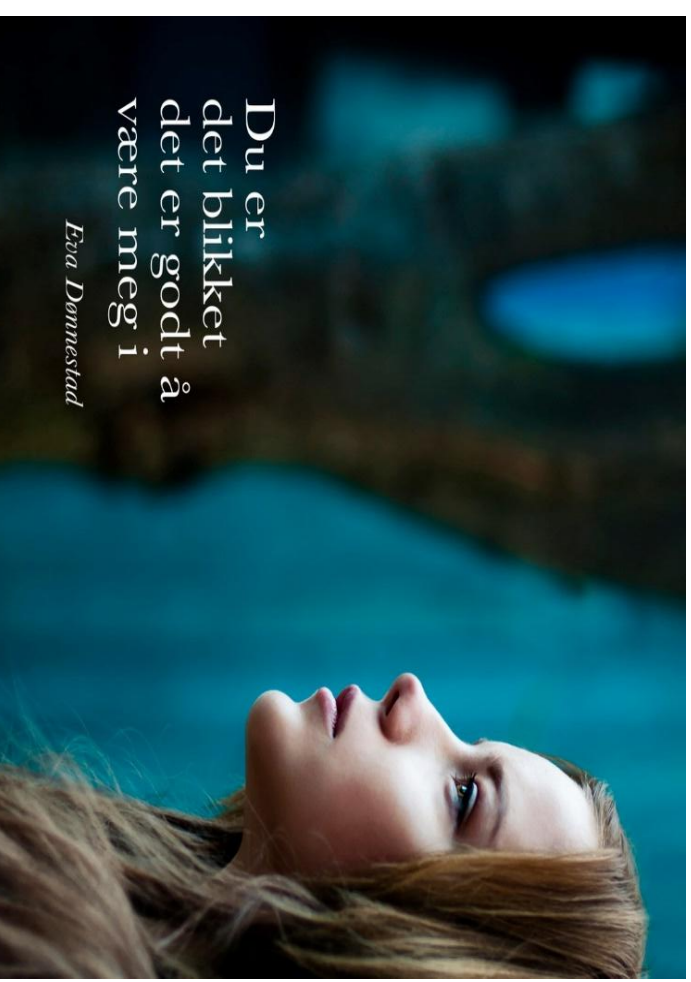
Varselsignaler

- ❑ Hva observerte vi før situasjonen utartet seg?
  - Mørkt blikk, flakke med blikket, lager lyder...
  - Motorisk uro - vrir seg på stolen, vandrer rundt omkring OSV...
  - Klarer ikke, orker ikke, vet ikke...
  - Høy stemmebruk/lav stemmebruk
  - Endret atferd
  - Stirrende blikk
  - Vandrer rundt
  - Motorisk uro
  - Høy stemme
  - Smatting
  - Pust
- Annet?

Hva kan forebygge avmakt?

- Forutsigbarhet
- Oversikt
- Trygghet
- Innflytelse og påvirkningsmuligheter
- Valgmuligheter
- Løsningsmuligheter
- Utveier
- Beskyttelse og trygghet
- Kontakt (det å bli sett, hørt, forstått)

Dempende tiltak/kommunikasjon

Bruk NAVN - få kontakt

Verbal deeskalering- fokus på trygging og bekreftelse

Vennlig toneleie- ikke autoritær/underkastende

Affektinntoning, men redusert uttrykk - empatisk tilnærming

Enkle ord og beskjeder (sterke emosjoner)

Positive ord - styrker selvfølelsen - forebygger aggresjon/vold

Negative ord - øker uro/aggresjon

Unngå å belære/moralisere

Unngå krenkelse

Bevissthet på ikke-truende og avspent kroppsspråk og mimikk

Skap trygg avstand, 2-3 meter

Åpenhet og ærlighet

Bruk av TID

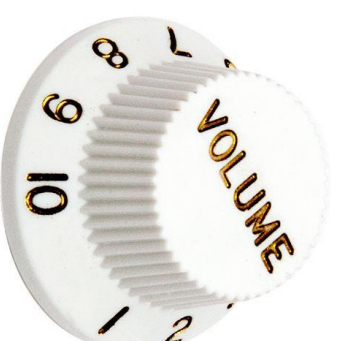

Non-verbal kommunikasjon

Hvordan
ville du
selv blitt
møtt?

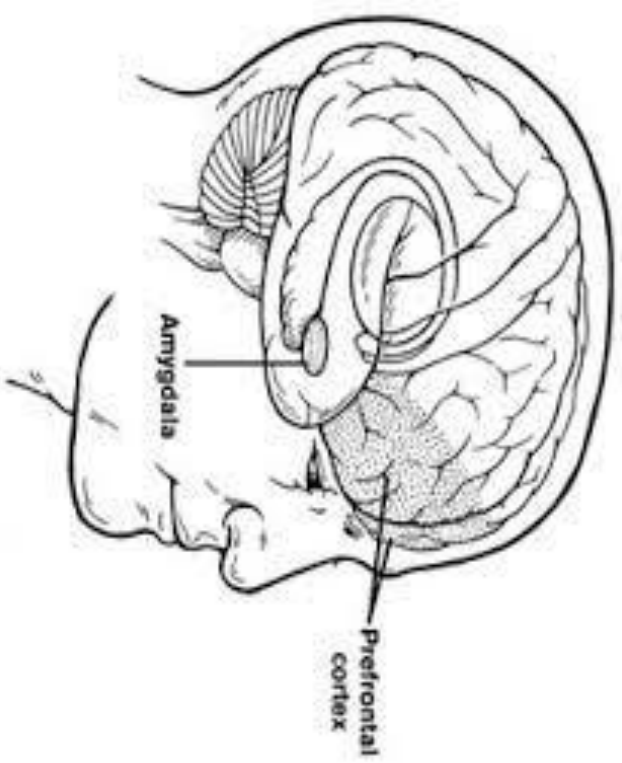

«Det holder på å klikke for meg! Dere er noen forbanna idioter!»

- A: Forsøk å finn roen!
- B: Det hjelper ikke å snakke på den måten!
- C: Hva er det som har skjedd?
- D: Dette går nok bra!
- E: Jeg forstår at du har det vanskelig nå.
- F: Det der høres virkelig ikke greit ut!

Møt følelsene først

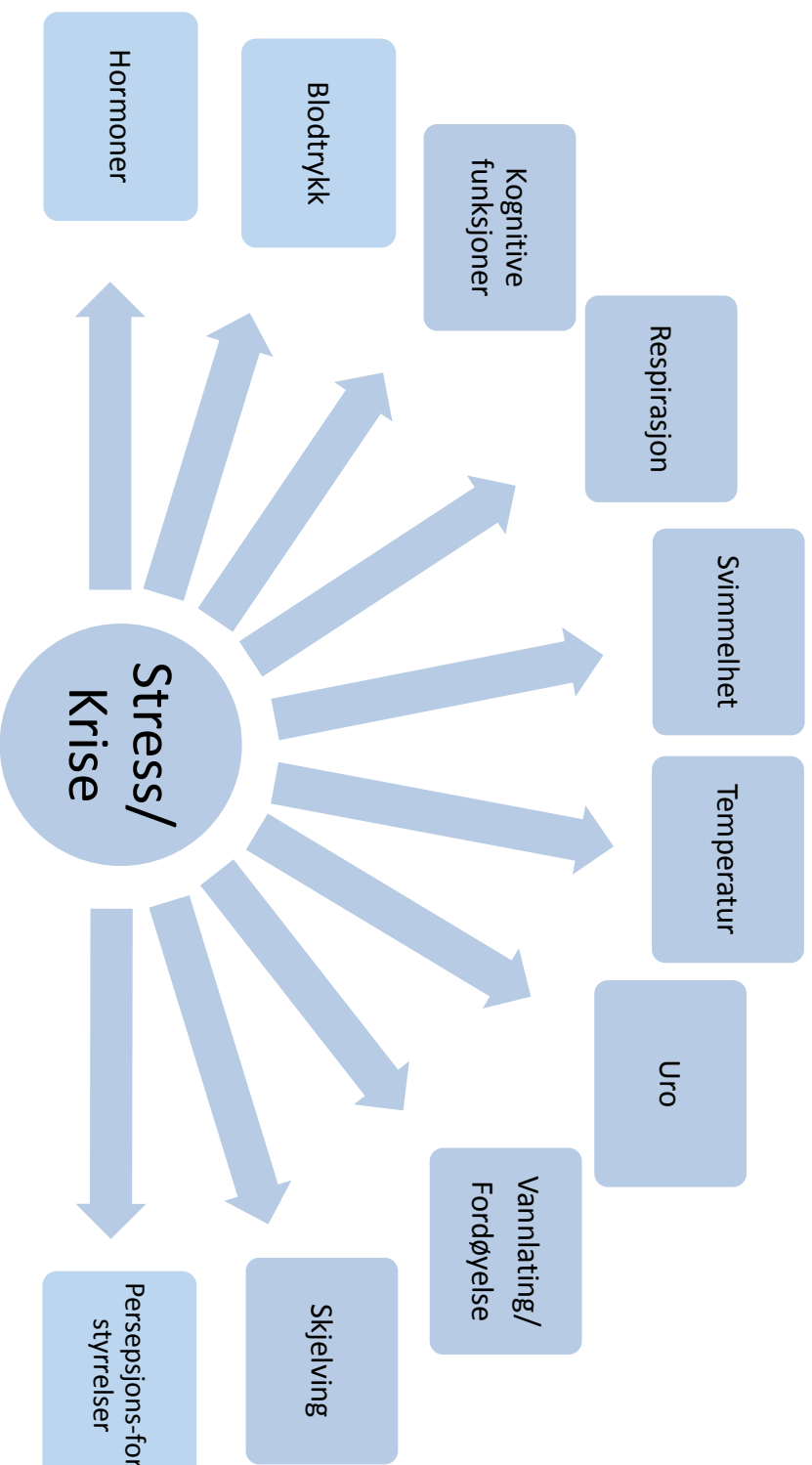
Gi innflytelse og påvirkningsmulighet

- Se og hør den andre, og ta den andre på alvor.
Snakk med og ikke til eller over hodet på den andre
- Anerkjenn ungdommens sinne (for eks: jeg ser/hører at du er sint, og du har sikkert gode grunner for å kjenne det slik.
- Vurder om noen andre kan eller bør overta samhandlingen dersom situasjonen låser seg helt, har andre en bedre relasjon til ungdommen?
- Ikke lås deg fast i en maktkamp. Hvis ungdommen sier ”jeg vil ikke snakke med deg, jeg vil snakke med noen andre”, tilstreb dette om mulig!

Hvordan påvirker du samspillet?

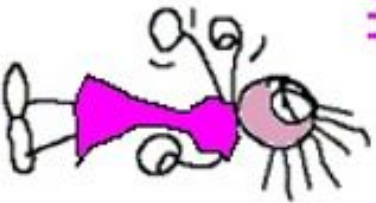

Forskjellige reaksjoner i stressituasjoner

Hvordan reagerer du i et møte med aggresjon?

FIGHT

FLIGHT

FREEZE

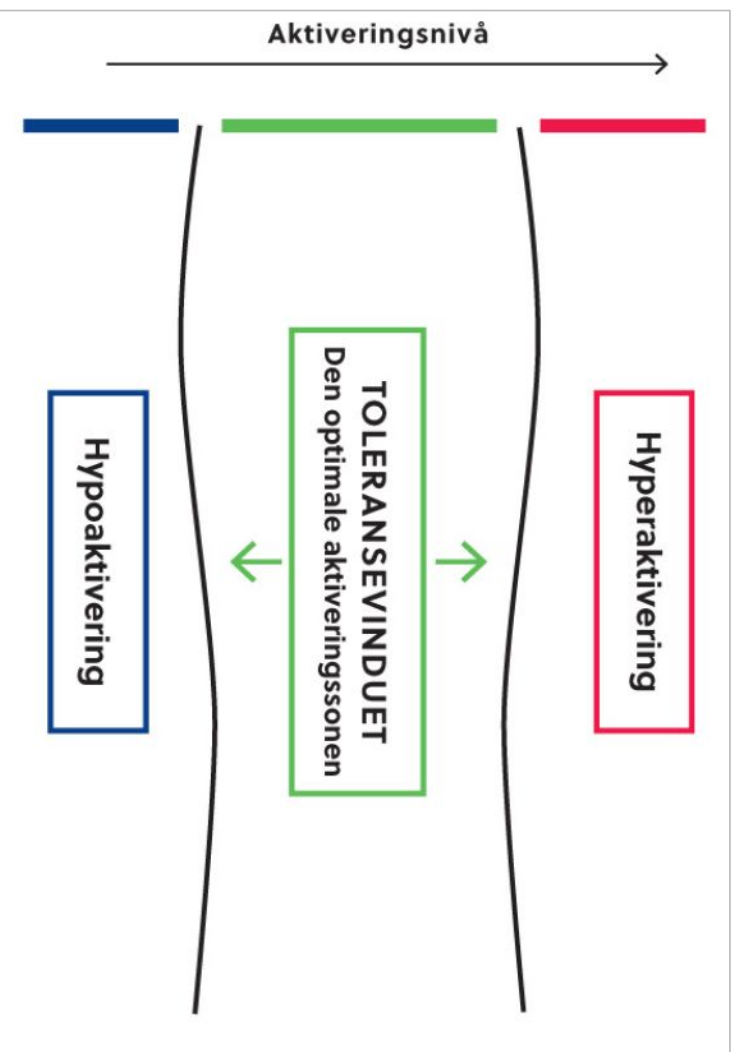

Manglende selvregulering kan føre til:

- Profesjonaliteten utfordres
- Mangel på fokus og oversikt
- Overfører egne følelser til andre
- Opplevd krenkelse og større behov for forsvaret eller kontroll
- Eskalering av situasjonen

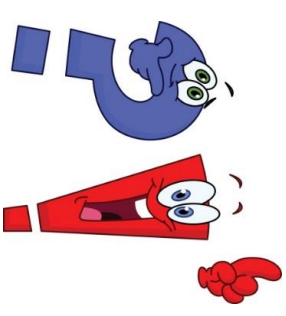

Hva kan påvirke vårt toleransevindu?

- Tidligere erfaringer
- Forberedelse
- Fysisk og mental beredskap
- Tillit til sine kollegaer
- Kompetanse
- Oppfølging
- Opplevelse av fare
- Egenrefleksjon
- Trening
- Opplevelse av kontroll

Oppsummering

- Bevissthet rundt egne tanker og følelser er et nødvendig utgangspunkt for selvregulering i møte med aggresjon og vold
- God selvregulering bidrar til hensiktsmessig og profesjonell samhandling
- Nødvendig utgangspunkt for omsorg og ivaretagelse
- Evne til selvregulering kan bedres og utvikles ved bevisstgjøring, trening og ulike teknikker

**Takk for
meg!**

loneviste@sus.no

90573941